

Działalność duszpasterska ks. Edwarda Stasiewicza - dziekana dekanatu krzepickiego - w świetle materiałów Służby Bezpieczeństwa w latach 1968-1972

Władza komunistyczna w Polsce powołała do istnienia aparat represji, którego jednym z celów było zwalczanie tzw. wrogiej działalności Kościoła katolickiego i innych związków wyznaniowych. Na szczeblu centralnym działania operacyjne w tym zakresie prowadził Wydział V Departamentu V Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (1945-1953), Departament XI MBP (1953-1954), Departament VI Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego (1954-1956), Wydział V Departamentu III Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (1956-1962), a od roku 1962 aż do 1989 Departament IV SB MSW. Na szczeblu wojewódzkim działały odpowiedniki centralnych jednostek w postaci sekcji, grup i wydziałów¹. W 1962 r. w ramach katowickiego Wydziału IV Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej powołano Grupę IV z siedzibą w Częstochowie, która była odpowiedzialna za rozpracowanie kurii częstochowskiej, zakonu paulinów na Jasnej Górze oraz świeckich działaczy katolickich skupionych wokół tych środowisk².

Ks. PAWEŁ KOSTRZEWSKI – dr nauk humanistycznych w zakresie historii, mgr-lic. teologii, absolwent Wyższego Seminarium Duchownego w Częstochowie, Sekcji Licencjackiej przy Wyższym Instytucie Teologicznym w Częstochowie oraz Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, dyrektor Archiwum Kurii Metropolitalnej w Częstochowie.

¹ Ł. MAREK, *Kler to nasz wróg. Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na terenie województwa katowickiego w latach 1956-1970*, Katowice 2009, 59. Więcej na temat przekształceń oraz zakresu działania komórek aparatu bezpieczeństwa odpowiedzialnych za inwigilację Kościoła w PRL zob. H. DOMINICZAK, *Organy bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990. W świetle dokumentów MSW*, Warszawa 2000.

² Ł. MAREK, *Wydział IV SB KW MO/WUSW w Katowicach (1962-1989). Struktura,*

Jednym z głównych zadań SB było zdobywanie informacji na temat bieżącej działalności duchowieństwa. W kręgu zainteresowania funkcjonariuszy aparatu represji znajdowali się przede wszystkim biskupi, urzędnicy kurialni, wykładowcy seminariów duchownych, ale również księża dziekani, będący najbliższymi współpracownikami biskupów w tzw. terenie. Starano się na ich temat zgromadzić jak najwięcej informacji, których dostarczała siatka tajnych współpracowników, jaką otaczano daną osobę³.

W latach 1966-1985 funkcję dziekana dekanatu krzepickiego pełnił ks. Edward Stasiewicz. Już jako proboszcz w Porębie został zaliczony do „księży o wrogiej postawie w stosunku do Państwa Ludowego”. Na taką opinię zasłużył sobie tym, że w czasie kazań akcentował wrogość w stosunku do zarządzeń władz terenowych i centralnych, jak również nie wywiązywał się z podatków na rzecz państwa. Ponadto wiernie wypełniał polecenia zwierzchników, co wyraziło się m.in. w tym, że jako jedyny wraz z ks. Tadeuszem Kopciem z parafii Łazy odczytał List pasterski Episkopatu Polski na temat świadomego macierzyństwa. Co więcej, odwiedzał członków partii w domach i nakłaniał ich do wierzeń religijnych⁴.

Wobec powyższego nie dziwi fakt, że Służba Bezpieczeństwa podjęła działania mające na celu rozpracowanie osoby ks. Stasiewicza, który w 1966 r. objął urząd proboszcza w Krzepicach, piastując go aż do przejścia na emeryturę z końcem 1989 r. W tym celu funkcjonariusze aparatu represji podjęli starania o zwerbowanie osoby z najbliższego otoczenia dziekana krzepickiego. W 1968 r. udało się nakłonić do współpracy ks. Floriana Najmana - wikariusza parafii Krzepice⁵, który w prze-

kierownictwo, zakres działania, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944-1989” 1/3 (2006), 130,143.

³ TAZ, *Kler to nasz wróg*, 59; A. SZNAJDER, *Katowicka SB wobec Kurii Biskupiej w Częstochowie w latach 1962-1975*, w: *Aparat bezpieczeństwa wobec kurii biskupich w Polsce*, red. A. Dziurok, Warszawa 2009, 35-39.

⁴ ARCHIWUM INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W KATOWICACH (dalej: AIPN Ka), sygn. 056/3, Informacja Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej w Zawierciu dotycząca działalności kleru katolickiego i aktywu świeckiego na terenie powiatu zawierciańskiego z dn. 8 marca 1960 r., k. 150-154.

⁵ Ks. Florian Najman urodził się 28 września 1933 r. w Bolesławcu. Święcenia kapłańskie przyjął 29 czerwca 1959 r. W charakterze wikariusza pracował w parafiach: Starokrzepice (1959-1961), Poręba (1961-1964), Borowno (1964-1966), Kamienica Polska (1966-1967), Panki (1967-1968), Krzepice (1968-1972), Chrystusa Króla w Dąbrowie Górniczej (1972-1974). Od 26 czerwca 1974 był wikariuszem terenowym

konaniu SB cieszył się zaufaniem ks. Stasiewicza, co rokowało nadzieję na dostarczanie interesujących wiadomości dotyczących ks. dziekana, jak również innych księży pracujących w krzepickim dekanacie. W celu pozyskania do współpracy wykorzystano fakt spowodowania przezeń wykroczenia przez prowadzenie samochodu osobowego marki „Syrena” pod wpływem alkoholu, w wyniku czego został on pozbawiony prawa jazdy. Jego zwrot został uzależniony od podjęcia współpracy. Rozmowa odbyła się w gmachu Komendy Powiatowej MO w Kłobucku w dniu 20 maja 1968 r. i zakończyła się wyrażeniem zgody na współpracę⁶. Warto nadmienić, że podczas werbunku duchownych poprzestawano na ustnej deklaracji i to nie wprost odnoszącej się do współpracy z SB, lecz do dalszych spotkań, uzgodnień, konsultacji, dysput⁷. Tak było również w przypadku ks. Najmana. Dla utrzymania konspiracji uzgodniono pseudonim „Florek”⁸.

Z kierunkowego planu pracy przygotowanego dla TW Florka wynika, że do jego zadań należało:

- Ustalenie postawy ks. Stasiewicza na konferencjach dekanalnych; jaki kładzie nacisk na pozostałych księży, aby realizowali zarządzenia kurii w swoich parafiach; jak odnosi się do księży postępowych oraz księży wrogo ustosunkowanych do PRL.
- Dostarczenie informacji na temat księży z dekanatu, ze szczególnym uwzględnieniem ich stanowiska zajmowanego wobec omawianych spraw, poleceń i wytycznych kurii oraz w odniesieniu do zarządzeń władz państwowych, zwrócenie uwagi, w jakim stopniu księża wprowadzają te zarządzenia w swoich parafiach.
- Zwrócenie uwagi na współpracę ks. Stasiewicza z radą parafialną, młodzieżą, aktywnym świeckim, a szczególnie ze Stanisławem Orłowskim, Andrzejem Olszewskim, Kazimierzem Głębem, Janem Dylusiem, Jadwigą Myszczyńską, Stefanem Raczyńskim, Stanisławem Kordiaczyńskim. Ustalenie, która z tych osób aktywnie pomagała w realizowaniu zadań.

w Kotowicach, od 24 czerwca 1981 r. administratorem parafii Kotowice, a od 20 czerwca 1985 r. proboszczem tejże parafii. 31 lipca 1999 r. został przeniesiony na emeryturę. Zmarł 23 lipca 2012 r. Zob. P. WOLNICKI, *Ks. Kan. Florian Najman 1933-2013*, WACz 87 (2013) 2, 245-247.

⁶ AIPN Ka, sygn. 0026/300, t. 1, Kwestionariusz TW Florek, k. 5-6.

⁷ F. MUSIAŁ, *Osobowe źródła informacji pionów operacyjnych SB działających w granicach PRL*, w: *Osobowe źródła informacji – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2008, 41.

⁸ AIPN Ka, sygn. 0026/300, t. 1, Kwestionariusz TW Florek, k. 5-6.

- Ustalenie, jak układały się relacje ks. Stasiewicza z wikariuszami, pracownikami parafialnymi i wiernymi. Zwrócenie uwagi na antagonizmy i ich podłoże.

- Opisanie nałogów, zainteresowań, stopy życiowej następujących kapłanów: Edwarda Stasiewicza, Mariana Nagłego, Stanisława Rospondka, Stanisława Smółki, Dionizego Jackowskiego i Kazimierza Krzemińskiego.

- Ustalenie stanu przygotowań do powstania nowej parafii w Janikach.
- Dostarczenie informacji na temat remontów, ich kosztów, pochodzenia materiałów, osób wykonujących pracę.
- Ustalenie charakteru i częstotliwości spotkań ks. Stasiewicza z bp Musielem i kurialistami⁹.

Informacje dostarczane przez TW Florka miały być weryfikowane na podstawie informacji dostarczanych przez TW Mariana, TW Stanisława i TW Edwarda. Spotkania oficera prowadzącego z TW Florkiem odbywały się mniej więcej raz w miesiącu w umówionym miejscu poza miastem, w jego samochodzie, w warunkach gwarantujących konspirację¹⁰. W okresie posługi duszpasterskiej w parafii Krzepice w latach od czerwca 1968 r. do czerwca 1972 r. TW Florek spotkał się oficerem prowadzącym 28 razy¹¹.

Informacje odnalezione w aktach TW Florek bezsprzecznie świadczą o zainteresowaniu SB ks. Edwardem Stasiewiczem. Nie zachowała się natomiast w odniesieniu do ks. Stasiewicza teczka ewidencji operacyjnej na księdza tzw. TEOK. Na mocy instrukcji nr 002/63 dyrektora Departamentu IV i dyrektora Biura „C” MSW z dnia 6 lipca 1963 r. każdy z kapłanów posiadał TEOK, w której dokumentowano ich działalność społeczno-polityczną i ideologiczną oraz działania podjęte przez SB i ich rezultaty. Na przełomie 1989/1990 r. masowo niszczone teczki księży. Wszystko wskazuje na to, że taki los spotkał również TEOK ks. Stasiewicza. Ocalały jedynie teczki, których nie zdążono spalić z powodu zakazu brakowania wydanego 31 stycznia 1990 r. przez ministra spraw wewnętrznych gen. Czesława Kiszczaka. Był on odpowiedzią na pojawiające się informacje o masowym niszczeniu akt operacyjnych SB. 19 stycznia 1990 r. kierowana przez posła Jana Rokitę Komisja Nadzw-

⁹ AIPN Ka, sygn. 0026/300, t. 2, Kierunkowy plan pracy dla TW Florka z 1 marca 1969 r., k. 18

¹⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 września 1968 r., k. 22.

¹¹ Tamże, Wykaz spotkań z TW Florkiem, k. 6-7.

czajna do Zbadania działalności MSW wystosowała do ministra spraw wewnętrznych i prokuratora generalnego dezyderat z żądaniem wyjaśnienia okoliczności podjęcia decyzji o zniszczeniu tych dokumentów. W udzielonej 5 marca odpowiedzi wiceminister spraw wewnętrznych gen. Lucjan Czubiński stwierdził, że TEOK wybrakowano i zniszczono, ponieważ akta te „nie miały znaczenia historycznego, archiwalnego ani naukowego”. Należy dodać, że styczniowy zakaz brakowania akt był powszechnie ignorowany¹².

Ramy czasowe niniejszego artykułu wyznaczają lata posługi w Krzepicach TW Florka (1968-1972), który jak wspomniano wyżej stanowił główne źródło wiedzy na temat ks. Stasiewicza. Należy spodziewać się, że cenne informacje mogą znajdować się w teczkach pracy TW Mariana, TW Stanisława i TW Edwarda. Jak dotychczas nie zostały one jednak odnalezione. Szczupłość materiałów najprawdopodobniej wynika również z faktu, że z biegiem czasu słabło zainteresowanie aparatu represji ks. Stasiewiczem, który w przeciwieństwie do pierwszych lat swojego kapłaństwa starał się nie narażać władzy ludowej. Celem niniejszego artykułu było przedstawienie działalności duszpasterskiej ks. Stasiewicz w oparciu o informacje dostarczone SB przez TW Florka, do których autor nie miał dostępu przygotowując wcześniejsze publikacje na temat ks. Stasiewicza¹³. Przedstawione w niniejszym artykule ustalenia w żaden sposób nie burzą dotychczasowego obrazu ks. Stasiewicza, ani nie są z nimi sprzeczne, natomiast niewątpliwie ubogacają wiedzę na temat jego osoby, zwłaszcza w aspekcie pełnionej przez niego funkcji diekańskiej. Należy również dodać, że omówione w niniejszym artykule źródła nie zostały uwzględnione w niedawno opublikowanej pracy Andrzeja Kobusa pt. *Miasto Krzepice w dokumentach bezpieki. Historie tajne, kontrowersyjne i ciekawe*¹⁴, pomimo że autor wiele miejsca poświęcił pracującym w Krzepicach duchownym. W odniesieniu do

¹² R. PETERMAN, *Proces brakowania i niszczenia akt organów bezpieczeństwa państwa w latach 1954-1990 na przykładzie województwa łódzkiego*, w: *Wokół teczek bezpieki. Zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2015, 400-402; Ł. MAREK, *Ks. Brunon Magott w aktach Służby Bezpieczeństwa*, w: Ł. MAREK – M. TRĄBA, *Przypadek ks. Brunona Magotta. Studium źródłoznawcze dokumentacji kościelnej i akt aparatu bezpieczeństwa*, Katowice 2010, 81-83.

¹³ P. KOSTRZEWSKI, *Represje władzy komunistycznej wobec ks. Edwarda Stasiewicza w latach 1945-1989*, w: *Człowiek w okowach systemu. Postawy, kariery i ułomności ludzkie w chwilach próby*, red. R. Majzner, Radomsko 2012, 125-138; TENŻE, *Ks. Edward Stasiewicz (1914-2004) duszpasterz i działacz społeczny*, Częstochowa 2013.

¹⁴ Piotrków Trybunalski 2015.

ks. Stasiewicza ograniczył się jedynie do informacji zawartych w aktach pod nazwą *Parafia św. Jakuba Apostoła w Krzepicach w latach 1947-1988*¹⁵. Tym bardziej jest rzeczą stosowną przedstawienie niewykorzystanych dotychczas informacji zawartych w teczce pracy TW Florka, czemu zadość czyni niniejszy artykuł.

1. Rys biograficzny ks. Edwarda Stasiewicza¹⁶

Zanim nastąpi prezentacja działalności duszpasterskiej ks. Stasiewicza w oparciu o materiały wytworzone przez Służbę Bezpieczeństwa na podstawie donosów TW Florka, rzeczą konieczną jest podanie węzłowych informacji o życiu i działalności ks. Stasiewicza, które pozwolą zrozumieć jakiego formatu był kapłanem.

Urodził się 23 stycznia 1914 r. w Endrychowcach w powiecie Wołkowysk (woj. nowogrodzkie), w rodzinie Waclawa i Heleny z domu Rozczewskiej¹⁷. Po zakończeniu I wojny światowej wraz z rodziną przeprowadził się do Płoskirowa, gdzie jego ojciec znalazł zatrudnienie jako ekonom fabryczny w zakładach przemysłowych Browar i Fabryka Słodu Leona Klawe¹⁸. W czasie wojny polsko-bolszewickiej Stasiewiczowie uciekli z tych terenów i w sierpniu 1920 r. przybyli do Radomska, gdzie ewakuowano Inspektorat Aprowizacyjno Zbożowy Okręgu Podolskiego, w którym od 22 marca 1920 r. pracował Waclaw Stasiewicz¹⁹. W późniejszym czasie rozpoczął on pracę w charakterze urzędnika w Towarzystwie Metalurgicznym²⁰.

W Radomsku Edward Stasiewicz uczęszczał do siedmioklasowej szkoły powszechnej im. T. Kościuszki, a po jej ukończeniu został

¹⁵ AIPN Ka, sygn. 84/55.

¹⁶ O życiu i działalności ks. Edwarda Stasiewicza ukazały się już następujące publikacje: S. ZABRANIAK, *Ks. Edward Stasiewicz (1914-2004)*, WACz 78 (2004) 8-9, 75-77; *Krzepicki Brat Albert Ks. Pralat Edward Stasiewicz (1914-2004)*, red. W. Chmielarski, Krzepice 2010; P. KOSTRZEWSKI, *Represje władzy komunistycznej wobec ks. Edwarda Stasiewicza w latach 1945-1989*, w: *Człowiek w okowach systemu. Postawy, kariery i ułomności ludzkie w chwilach próby*, red. R. Majzner, Radomsko 2012, 125-138; TENŻE, *Ks. Edward Stasiewicz (1914-2004) duszpasterz i działacz społeczny*, Częstochowa 2013.

¹⁷ ARCHIWUM PRYWATNE ANNY SIWECKIEJ, sygn. brak, Metryka urodzenia i chrztu Edwarda Stasiewicza z dnia 20 stycznia 1932 r.

¹⁸ Tamże, Świadcstwo pracy Waclawa Stasiewicza w zakładach przemysłowych Browar i Fabryka Słodu Leona Klawe w Płoskirowie z dnia 20 marca 1920 r.

¹⁹ Tamże, Świadcstwo pracy Waclawa Stasiewicza w Inspektoracie Aprowizacyjno Zbożowym Okręgu Podolskiego z dnia 19 listopada 1920 r.

²⁰ AKMCz, sygn. 150/236, Curriculum vitae, brak paginacji.

uczniem ośmioklasowego Gimnazjum Męskiego Stanisława Niemca. Nauczycielem religii w Gimnazjum Stanisława Niemca był ks. dr Bogumił Kasprzak, który cieszył się ogromnym autorytetem wśród młodzieży (m.in. prowadził w szkole Sodalicję Mariańską). Pod wpływem jego oddziaływania 22 absolwentów zdecydowało się wstąpić do Seminarium Duchownego. W tym gronie znalazł się również Edward Stasiewicz²¹. Po odbyciu przewidzianej formacji duchowo-intelektualnej w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie i na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, przyjął 20 czerwca 1937 r. święcenia kapłańskie z rąk bp Teodora Kubiny.

Pierwszą placówką duszpasterską ks. Stasiewicza była parafia Krzepice. Pod okiem doświadczonego proboszcza ks. Zygmunta Zawadzkiego zdobywał pierwsze „szlify” w pracy nad formacją umysłów i serc wiernych. Tutaj zastał go wybuch II wojny światowej. Po zajęciu miasta we wczesnych godzinach rannych żołnierze Wehrmachtu z 4 D Panc. gen G.H. Reinharda pierwsze swoje kroki skierowali na plebanię w celu przeprowadzenia rewizji. W jej wyniku ks. Zawadzki i ks. Stasiewicz zostali aresztowani. Uwięziono ich w położonym naprzeciw ogrodu plebańskiego syndykacie Józefa Błędowskiego. Znajdowało się tam wielu innych mężczyzn aresztowanych przez Niemców. Kapłani, na ile było to możliwe, podtrzymywali ich na duchu i pocieszali. Żołnierze niemieccy zażądali wówczas od ks. Zawadzkiego uznania wyższości Hitlera nad Bogiem. Odpowiedział on na tę prowokację milczeniem, za co został brutalnie pobity²². Księża jeszcze tego samego dnia odzyskali wolność i mogli powrócić na plebanię²³.

W 1941 r. podupadł na zdrowiu proboszcz parafii Złochowice ks. Jakub Kwieciński i nie był w stanie samodzielnie prowadzić pracy duszpasterskiej. Większość czasu bowiem leżał obłożnie chory. Bp Teodor Kubina postanowił więc przysłać ks. Kwiecińskiemu do pomocy drugiego księdza. W takich okolicznościach 6 sierpnia 1941 r. do Złochowic został skierowany w charakterze administratora parafii ks. E. Stasiewicz²⁴.

Praca duszpasterska w parafii Złochowice była prowadzona w atmosferze strachu i lęku. Represje wobec księży i codzienne niebezpiec-

²¹ MUZEUM REGIONALNE BRACI CHMIELARSKICH W KRZEPICACH (MRBCHK), brak sygn., Testament ks. Edwarda Stasiewicza sporządzony w dniu 28 kwietnia 2002 r.

²² AACz, sygn. AP 246, Ze wspomnień o śp. ks. kan. Zygmuncie Zawadzkim (oprac. ks. W. Kasprzak), k. 5-6.

²³ Relacja ks. Edwarda Stasiewicza z dnia 30. 10. 2003 r. w posiadaniu autora.

²⁴ AKMCz sygn. 150/236, Kwestionariusz osobowy, brak paginacji.

zeństwo dostania się do więzienia czy obozu koncentracyjnego kładły się cieniem na życiu i pracy kapłanów. W sytuacji zagrożenia ks. Stasiewicz znajdował schronienie w specjalnie przygotowanej kryjówce na plebanii. Mimo grożącego mu niebezpieczeństwa starał się sumiennie wypełniać swoje obowiązki. Nawet w największe mrozy, kiedy temperatura sięgała minus 42°C, ks. Stasiewicz, na pół godziny przed mszą św. zajmował miejsce w konfesjonale i czekał na penitentów pragnących pojednać się z Bogiem. Był dobrym gospodarzem. Osobiście pracował przy uporządkowaniu placu kościelnego i ogrodu. Przy pomocy młodzieży uzupełnił księgi metrykalne, które w skutek choroby ks. Kwiecińskiego były bardzo zaniedbane. Ks. Stasiewicz bardzo troskliwie opiekował się starszym kapłanem, starając się ze wszystkich sił ulżyć mu w cierpieniu²⁵.

Po 2 latach pracy duszpasterskiej w Złochowicach ks. Stasiewicz został przeniesiony do Starokrzepic (21 czerwca 1943 r.). Pracę duszpasterską rozpoczynał w niesprzyjającej atmosferze, którą pozostawił po sobie dotychczasowy proboszcz ks. Ferdynand Chmura, podejrzewany o współpracę z okupantem²⁶. Ks. Stasiewicz, dzięki urokowi osobistemu i ciężkiej pracy, bardzo szybko odbudował autorytet kapłana wśród wiernych. Z jego inicjatywy naprawiono murowane ogrodzenie placu kościelnego, zniszczone przez wojska hitlerowskie 1 września 1939 r., jak również uporządkowano mocno zaniedbany ogród przy plebanii. Dla młodzieży i dzieci przygotował boisko do gry w siatkówkę. W pierwszych latach po zakończeniu wojny w Polsce panowała ogromna bieda. Wiele rodzin żyło w skrajnej nędzy. Ks. Stasiewicz starał się w miarę swoich możliwości nieść pomoc potrzebującym. W tym celu kupił konia wraz z odpowiednim sprzętem i wypożyczał go gospodarzom do prac polowych²⁷. W latach 1957-1966 ks. Stasiewicz był proboszczem w parafii Poręba. W tym czasie wykonano szereg prac. Najważniejszą była budowa domu parafialnego, która kosztowała 300 tys. zł. W kościele i na plebanii zostało założone centralne ogrzewanie, poprowadzono nową instalację elektryczną oraz zamontowano nowy system nagłaśniający. Świątynię wyposażono w nowe ławki i 2 konfesjonały.

²⁵ W. KRYSIAK, *Wspomnienie o ks. Edwardzie Stasiewicz*, w: *Krzepicki Brat Albert*, 82-83.

²⁶ J. ZWIĄZEK, *Ks. Ferdynand Chmura (1884-1967)*, w: *Słownik biograficzny kapłanów diecezji częstochowskiej 1925-1975*, red. J. Związek, (mps w posiadaniu autora), brak paginacji.

²⁷ S. CHEĆIŃSKI, *Wspomnienie o ks. Edwardzie Stasiewicz*, (mps w posiadaniu autora), 1-2.

Na ścianach położono boazerię dębową. Staraniem ks. Stasiewicza zakupiono nowe alby, komże, obrusy, stoły i baldachim, gdyż stare spłonęły w pożarze zakrystii²⁸. Pomimo prowadzenia tak licznych prac mających na celu poprawę stanu materialnego świątyni, ks. Stasiewicz nie zaniedbywał pracy formacyjnej. Dzięki jego gorliwej pracy zwiększyła się frekwencja na niedzielnych i świątecznych mszach św. Ks. Stasiewicz troszczył się o podwyższenie poziomu duchowego i intelektualnego swoich parafian. W tym celu prowadził bibliotekę parafialną. Okazją do formowania ludzkich sumień były spotkania chóru parafialnego oraz kółka ministranckiego, a w celu przyciągnięcia młodzieży do kościoła organizował wycieczki krajoznawcze, urządzał zawody sportowe, grał w piłkę nożną i siatkówkę²⁹.

W czasie swojego duszpasterzowania w Krzepicach w latach 1966-1989 zadziwiał swoich parafian niezwykłą pobożnością, pracowitością i energią, którą czerpał z codziennej, wielogodzinnej modlitwy. Był człowiekiem bardzo szanowanym i lubianym, niezwykle uczciwym, prostolinijnym i prawdomównym. Był niestrudzonym spowiednikiem. Jego konfesjonał był zawsze oblegany przez penitentów. Niósł pomoc ludziom znajdującym się w kłopotach finansowych. W tym celu utworzył fundusz charytatywny. W 1968 r. został podniesiony do godności kapelana honorowego Jego Świątobliwości. Władze diecezjalne i seminaryjne, doceniając jego postawę, przysyłały do Krzepic na praktyki duszpasterskie diakonów Częstochowskiego Seminarium Duchownego. Jednym z nich był późniejszy metropolita lubelski i wielki kanclerz KUL abp Józef Życiński. Po przejściu na emeryturę ks. Stasiewicz wiele godzin spędzał na cmentarzu, pracując przy porządkowaniu grobów. Zmarł na plebanii w Krzepicach 18 sierpnia 2004 r. Został pochowany na cmentarzu w Krzepicach³⁰.

2. Konferencje dekanalne

Zgodnie z otrzymanymi wytycznymi TW Florek w swoich relacjach najczęściej miejsca poświęcał działalności dziekańskiej ks. Stasiewicza

²⁸ AKMCz, sygn. 150/236, Pismo Komitetu parafii Poręba do Kurii Diecezjalnej w Częstochowie z 23 czerwca 1966 r., brak paginacji.

²⁹ Tamże; AIPN Ka, sygn. 056/3, Informacja Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej w Zawierciu dotycząca działalności kleru katolickiego i aktywu świeckiego na terenie powiatu zawierciańskiego z 8 marca 1960 r., k. 154-155.

³⁰ B. NAPIERAJ, *Odszedł pokorny, wielki kapłan*, „Głos Parafii św. Jakuba Ap. w Krzepicach” (2004) 44, 18-22.

i temu, co działo się na konferencjach dekanalnych. Przewodniczył im z reguły dziekan, chyba że pojawiali się na nich biskupi (najczęściej bp Franciszek Musiel) bądź urzędnicy kurialni, którzy przejmowali wówczas ich prowadzenie. Na tym tle 11 lutego 1971 r. doszło do nieprzyjemnego incydentu. Gdy w pewnym momencie pojawił się bp Musiel, w tej samej chwili zebranie opuścił ks. Stanisław Kopeć (proboszcz z Panek), stwierdzając, że „wychodzi, ponieważ nie ma kogo słuchać”. Bp Musiel udał, że nie zauważył tego zajścia³¹. Warto odnotować, że do tzw. księży postępowych w dekanacie krzepickim zaliczali się, obok wymienionego wyżej ks. Kopia, ks. Lucjan Kobiński z parafii Ługi Radły oraz ks. Zbigniew Lewiński z Jaworzna³².

Ks. Stasiewicz dbał o to, aby spotkania miały wymiar formacyjny, w związku z tym prosił, aby jeden z księży wygłosił referat na wskazany temat, z reguły dotyczący nauczania Soboru Watykańskiego II. Zdarzały się również referaty dotyczące palących problemów społecznych, np. alkoholizmu. Przykładem może być referat wygłoszony na zebraniu w dniu 22 kwietnia 1971 r. przez ks. Czesława Jabłońskiego, wikariusza parafii Krzepice, zatytułowany *Krucjata miłości*, wskazujący na szkodliwość nikotyny i alkoholu zwłaszcza na młode organizmy i wzywający do walki z tymi nałogami³³. Bardzo żywo był dyskutowany referat na temat troski o zbawienie osób rozwiedzionych wchodzących w drugi związek małżeński, który został uznany przez księży za „zbyt śmiały”³⁴.

Ks. Stasiewicz relacjonował problematykę poruszaną na konferencjach dziekanów. Ważne miejsce zajmowała postawa Kościoła wobec zarządzeń władz państwowych. Ks. Stasiewicz przypominał polecenie prymasa zabraniającego prowadzenia ksiąg inwentarzowych i udostępniania władzom spisu przedmiotów liturgicznych. Księżom nie wolno było brać udziału w zebraniach Caritasu, wykorzystywanego przez władze do dzielenia duchowieństwa, oraz bez zezwolenia pisać artykułów do czasopisma „Więź”³⁵. Omawiano również bieżące sprawy duszpa-

³¹ AIPN Ka, sygn. 0026/300, t. 2, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 lutego 1971 r., k. 83.

³² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 20 października 1970 r., k. 74; J. ŻUREK, *Ruch „księży patriotów” w województwie katowickim w latach 1949-1956*, Warszawa-Katowice 2009, 107, 116, 296, 307.

³³ AIPN Ka, sygn. 0026/300, t. 2, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 kwietnia 1971 r., k. 88.

³⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 listopada 1970 r., k. 76.

³⁵ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 25

sterskie, zwłaszcza dotyczące kwestii spowiedzi wielkopostnych i adwentowych. Niekiedy na tle omawianych zagadnień wywiązywała się ostra dyskusja. Tak było na zebraniu w dniu 22 kwietnia 1971 r., na którym ks. Stasiewicz apelował do księży, aby przygotowując dzieci do I Komunii św. zachowywali się bardzo łagodnie i byli wyrozumiali. Nie zgodził się z tym stanowiskiem ks. Stanisław Smółka (proboszcz z Dankowa), który stwierdził, że nie wolno pobłażać dzieciom, gdyż konsekwencją tego jest zanik autorytetów, a co się tym wiąże – kolejne problemy wychowawcze³⁶. Rzadko odnoszono się do spraw politycznych. Wyjątkiem było wspomniane zebranie, które odbyło się 11 lutego 1971 r., na którym niespodziewanie pojawił się bp Musiel. W swojej wypowiedzi odniósł się do masakry na Wybrzeżu z grudnia 1970 r. Stwierdził, że zginęło wówczas znacznie więcej osób niż początkowo sądzono. MO zwracała się do księży, aby udostępniła cmentarze w celu pochowania zwłok. Gdy ci odmówili, MO przy pomocy kapelanów wojskowych pogrzebała ciała. Kapelani wojskowi wezwani przez ordynariuszy tłumaczyli się stanem wyjątkowym, w którym zobowiązani są do wykonywania poleceń zwierzchników wojskowych³⁷. Księża z ubolewaniem komentowali wzrost cen, co przy utrzymujących się na takim samym poziomie intencjach mszalnych wydatnie wpływało na obniżenie ich stopy życiowej.

Na wokandzie zebrań dekanalnych często pojawiała się kwestia nauczania wiary. Na zebraniu w dniu 30 kwietnia 1970 r. ks. Stasiewicz podał, że od nowego roku szkolnego 1971/1972 w każdej klasie powinny odbywać się 2 godz. religii tygodniowo, uzasadniając to tym, że od nauczania religii zależy wiara w narodzie³⁸. Z kolei na zebraniu w dniu 19 listopada 1970 r. ks. Stanisław Szopa z Opatowa, nowo mianowany wizytator nauczania wiary w dekanacie krzepickim, który nota bene zastąpił na tym stanowisku ks. Stasiewicza, przekazał zalecenie kurii, by księża uczący w punktach katechetycznych organizowali spotkania z nauczycielami przy kawie, w czasie których przekonywaliby ich o ważności nauczania wiary, by umożliwiali dzieciom uczestnictwo

lutego 1969 r., k.31.

³⁶ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 kwietnia 1971 r., k. 88.

³⁷ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 lutego 1971 r., k. 83.

³⁸ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 5 maja 1970, k. 62.

w lekcjach religii. Przy punktach katechetycznych należało powołać komitety rodzicielskie, zadaniem których było czuwanie nad wyposażeniem tychże punktów oraz zabezpieczenie frekwencji dzieci na nauce religii. Gdyby dziecko nie chodziło na lekcje religii, przedstawiciele komitetu mieli odwiedzać rodziców takiego dziecka w celu ustalenia przyczyn tego stanu rzeczy³⁹. Poruszano też problematykę polityczno-społeczną. Wśród tematów nośnych społecznie pojawiała się kwestia obrony nienarodzonych, na którą należało zwrócić szczególną uwagę wobec danych mówiących o tym, że w Polsce zabijano wówczas ok. 1 mln dzieci nienarodzonych⁴⁰.

Warto podkreślić, że ks. Stasiewicz martwił się nieobecnościami na spotkaniach dekanalnych oraz spowiedziach ks. Stanisława Rospondka, wikariusza ze Starokrzepic, którego absencja wynikała z problemów zdrowotnych i była usprawiedliwiana przez proboszcza⁴¹. Jako dziekan reprezentował dekanat na uroczystościach o charakterze diecezjalnym. Tak było w przypadku jubileuszu 25-lecia kapłaństwa bp. Stefana Bareły, jaki został zorganizowany 20 kwietnia 1969 r. w katedrze częstochowskiej. Obok ks. Stasiewicza z dekanatu krzepickiego wzięli w nim udział: ks. Stanisław Smółka, ks. Stanisław Szopa i ks. Florian Najman⁴².

3. W relacjach z biskupami i innymi kapłanami

Z relacji TW Florka wyłania się obraz ks. Stasiewicza jako kapłana wiernie wypełniającego nauczanie Kościoła i posłusznego hierarchii kościelnej niemal we wszystkich dziedzinach działalności duszpasterskiej, co wcale nie było normą. Przykładem tego może być przeprowadzenie na polecenie bp. Bareły w dniu 20 lutego 1972 r. akcji zbierania podpisów wiernych pod żądaniem, by władze państwowe zezwoliły na budowę obiektów sakralnych. W parafii Krzepice zebrano wówczas 1600 podpisów, w Dankowie 600, a w Parzymiechach 500. W dekanacie krzepickim wyłamał się z niej ks. Marian Gąsiorowski z Jaworz-

³⁹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 listopada 1970 r., k. 76.

⁴⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 lutego 1971 r., k. 83; Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 19 grudnia 1970, k. 79.

⁴¹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 maja 1969 r., k. 38.

⁴² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 22 kwietnia 1969 r., k. 37.

na, nie chcąc się narażać władzom państwowym⁴³. Gdy na przełomie lat 1969/1970 pojawiła się informacja dotycząca episkopatu holenderskiego postulującego zniesienie celibatu, ks. Stasiewicz wyraził swoje oburzenia tą propozycją, nazywając tenże episkopat „odszczepieńcami i rozbijaczami Kościoła katolickiego”⁴⁴.

Był natomiast rozczarowany, gdy 5 września 1971 r. biskupi na czele z Prymasem Wyszyńskim udający się na koronację obrazu Matki Bożej w Wieluniu nie zatrzymali się przed licznie zgromadzonymi wiernymi, którzy na prośbę ks. Stasiewicza udekorowali trasę przejazdu dostojnych gości. Jedynie bp Bareła zatrzymał się na chwilę, aby pobłogosławić wiernych⁴⁵.

Godnym podkreślenia jest fakt, że ks. Stasiewicz utrzymywał bardzo dobre relacje z pochodzącym z parafii Krzepice bp. Franciszkiem Musielem. Biskup, odwiedzając swojego brata mieszkającego w Janikach, przy okazji składał również wizytę ks. Stasiewiczowi. Dziekan krzepicki towarzyszył biskupowi w doглядaniu pasieki, jaką posiadał w rodzinnym gospodarstwie oraz uczestniczył w wizytacjach parafii ziemi wieluńskiej⁴⁶. Wyrazem szacunku biskupa do ks. Stasiewicza były wizyty składane z racji imienin. Z reguły brał w nich również udział bp Tadeusz Szwagrzyk, odwiedzając przy okazji niezwykle cenioną w środowisku krzepickim nauczycielkę Panią prof. Jadwigę Myszczyńską, którą poznał w czasie pracy w Krzepicach⁴⁷.

TW Florek w swoich relacjach podkreślał, że ks. Stasiewicz nie lubił zadrażnień, ze wszystkimi kapłanami chciał żyć w zgodzie⁴⁸. Był wymagający wobec wikariuszy. Domagał się, aby w pracy duszpasterskiej byli kreatywni, wprowadzając nowe formy przekazu wiary. Ubolewał, gdy ich inicjatywa i zaangażowanie kończyła się na lekcjach religii⁴⁹.

⁴³ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 28 lutego 1972, k. 106.

⁴⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 7 kwietnia 1970 r., k. 60.

⁴⁵ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 30 września 1971 r., k. 95.

⁴⁶ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 września 1968 r., k. 22.

⁴⁷ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 5 listopada 1968 r., k. 27.

⁴⁸ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 18 czerwca 1968 r., k. 20.

⁴⁹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 25 listopada 1969 r., k. 52.

Uważał, że po zajęciach z dziećmi powinni stale przebywać na parafii, nawet wówczas, kiedy mają tzw. dzień wolny i nie mają dyżuru. Nie pozwalał im utrzymywać bliższych kontaktów z parafianami i chodzić na tzw. kominki. Sam również wszystkie sprawy załatwiał na plebanii⁵⁰. O każdym opuszczeniu parafii kazał sobie meldować. Interesował się tym, co robią wikariusze poza obowiązkami duszpasterskimi⁵¹. Nie wszystkie decyzje ks. Stasiewicza wikariusze przyjmowali z zadowoleniem. Tak było w przypadku sposobu rozliczania kolędy, gdy większość ofiar ks. Stasiewicz przeznaczył na zapłacenie rachunków za remonty, a wikariuszom wręczał – w ich przekonaniu – zbyt niskie honoraria⁵².

Ks. Stasiewicz solidaryzował się z innymi kapłanami. Gdy w kwietniu 1970 r. pojawiła się u niego delegacja z parafii Truskolasy, prosząc o poparcie starań o usunięcie z parafii proboszcza ks. Bolesława Sokoła, ks. Stasiewicz odmówił interwencji. W całą sprawę zamieszany był ówczesny wikariusz parafii Krzepice ks. Zdzisław Gilski, podejrzewany o inspirowanie działań przeciwko ks. Sokołowi, u którego poprzednio był wikariuszem. Ks. Stasiewicz wziął w obronę ks. Gilskiego, wyrażając publicznie zadowolenie z jego posługi w Krzepicach⁵³.

Jako dziekan z całą stanowczością popierał ks. Zygmunta Srokę w tworzeniu parafii w Lindowie. 26 marca 1972 r. wraz z ks. Stanisławem Smółką z Dankowa przybył do Lindowa, aby zobaczyć powstającą wbrew władzom państwowym kaplicę. Był pod wrażeniem determinacji miejscowych kobiet, które dzień i noc pełniły w niej dyżury w obawie przed jej rozebraniem. Kobiety prosiły go jako dziekana, by wziął w obronę ks. Srokę i by nie stała mu się żadna krzywda⁵⁴. Ks. Sroka, mając zaufanie do ks. Stasiewicza, konsultował z nim, jaką postawę przyjąć w rozmowach z władzami. Tak było np. przed wyjazdem delegacji z Lindowa do Warszawy na spotkanie z I Sekretarzem KC PZPR i premierem⁵⁵. Ks. Stasiewicz, zbudowany postępami w tworzeniu para-

⁵⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 9 października 1968 r., k. 25.

⁵¹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 września 1968 r., k. 22.

⁵² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 25 lutego 1969 r., k. 32.

⁵³ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 5 maja 1970 r., k. 62.

⁵⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 marca 1972 r., k. 109.

⁵⁵ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 25 marca 1972, k. 108.

fii w Lindowie, zachęcał ks. Szopę z Opatowa, aby zorganizował kaplicę w Iwanowicach Dużych. Ten jednak nie kwapił się do tego, gdyż nie chciał mieć problemów z władzami, jak również nie chciał dzielić i tak już niewielkiej parafii⁵⁶.

O zaufaniu, jakim darzono ks. Stasiewicza świadczy fakt, że w wyborach do Rady Diecezjalnej odbywających się 13 stycznia 1972 r. w katedrze częstochowskiej, został przez 140 księży powołany do grona 9 elektorów, spośród których miano wyłonić przedstawicieli do wspomnianej Rady Diecezjalnej⁵⁷. Z całą pewnością nieprzyjemnym aspektem jego posługi dziekańskiej była konieczność interwencji w sprawach konfliktowych. Do takich należał przypadek ks. Lewińskiego z Jaworzna, któremu wierni wiosną 1971 r. wybili szyby na plebani, dając w ten sposób wyraz niezadowolenia z jego posługi i tym samym domagając się opuszczenia przez niego parafii. Gdy to stało się faktem, kuria diecezjalna zleciła ks. Stasiewiczowi tymczasowe prowadzenie parafii Jaworzno i uspokojenie nastrojów wiernych. Sytuacja ta trwała do momentu mianowania nowego proboszcza w osobie ks. Mariana Gąsiorowskiego⁵⁸.

4. Działalność duszpasterska i społeczna w parafii

Ks. Stasiewicz doskonale zdawał sobie sprawę, że skuteczność pracy duszpasterskiej zależy od osobistej świętości kapłana. W związku z tym bardzo dbał o osobistą formację. W tym celu wstąpił do Unii Apostolskiej. Stowarzyszenie to miało za zadanie uświęcenie kapłanów poprzez dodatkowe obowiązki religijne, dobrowolnie podejmowane umartwienia, modlitwy i post⁵⁹. W ramach troski o wysoki poziom życia religijnego organizował rekolekcje adwentowe i wielkopostne, zapraszając do ich wygłoszenia wybitnych mówców. Tak było w 1969 r., kiedy rekolekcje prowadził ks. prof. Tadeusz Olszański z Krakowa. Frekwencja była jednak niższa niż w poprzednich latach, co paradoksalnie tłumaczono zbyt wysokim poziomem nauk rekolekcyjnych⁶⁰.

⁵⁶ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 11 kwietnia 1972, k. 111.

⁵⁷ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 stycznia 1972 r., k. 103.

⁵⁸ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 19 maja 1971 r., k. 90.

⁵⁹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 stycznia 1970 r., k. 57.

⁶⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 marca 1969 r., k. 34.

Dbał o to, aby na ambonie nie poruszano tematów politycznych, które mogłyby ściągnąć na księży represje. Stąd upomniał jednego z wikariuszy (ks. Z. Gilskiego), gdy ten na kazaniu nawiązał do czasów stalinowskich, przedstawiając osobę Józefa Stalina jako sprawcę wszelkich nieszczęść i przyczynę zagłady wielu ludzi⁶¹. Podobnie rzecz się miała w przypadku ks. Mariana Dumały, głoszącego w grudniu 1970 r. w Krzepicach rekolekcje adwentowe, który po jednym z kazań został poproszony przez ks. Stasiewicza o nie poruszanie tematów politycznych⁶². Godzi się odnotować, że gdy w styczniu 1971 r. Przewodniczący Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kłobucku próbował wyrzucić presję na ks. Stasiewicza, aby z ambony zachęcał wiernych do wzmożonej produkcji rolniczej, spotkał się z odmową⁶³.

Ks. Stasiewicz, namówiony przez ks. Wacława Chmielarskiego, zaprosił w dniach 12-13 października 1970 r. do parafii Krzepice redaktora Grzędziela z USA, pełniącego tamże funkcję kaznodziei świeckiego, który opowiadał wiernym o sytuacji Kościoła katolickiego „za wielką wodą” i o roli wiary w życiu człowieka⁶⁴.

Nie wszystkie inicjatywy duszpasterskie ks. Stasiewicza spotykały się z aprobatą wiernych. W 1969 roku w ramach rekolekcji wielkopostnych ks. Stasiewicz zaprosił prelegentkę, która wygłosiła referat na temat odpowiedzialnego rodzicielstwa wyrażającego się m.in. w naturalnych metodach planowania rodziny. Wielu słuchaczy było oburzonych, że taką problematykę porusza się w świątyni, co zmanifestowali ostentacyjnie wychodząc z kościoła. Ks. Stasiewicz otrzymał nawet anonim, w którym padła zapowiedź, że jeżeli sytuacja powtórzy się, prelegentka zostanie siłą wyprowadzona ze świątyni. Ks. Stasiewicz był mocno przygnębiony całą sytuacją⁶⁵.

Ks. Stasiewicz bardzo dbał o to, aby nie zrazić wiernych do Kościoła kwestią nadmiernych opłat za posługi duszpasterskie. W związku z tym nie wyznaczał konkretnych kwot, pobierał tyle, ile wierni ofia-

⁶¹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 kwietnia 1970 r., k. 59.

⁶² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 19 grudnia 1970 r., k. 80.

⁶³ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 26 stycznia 1971, k. 81-82.

⁶⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 20 października 1970 r., k. 74.

⁶⁵ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 marca 1969 r., k. 34.

rowali⁶⁶. Księża chodzący po kołędzie nie zbierali ofiar, zostawiali natomiast w domach koperty, które wierni przynosili na niedzielne msze i wrzucali na tacę⁶⁷. Na kołędzie nie poruszano tematów politycznych. Ks. Stasiewicz, czując się odpowiedzialnym za zbawienie wszystkich mieszkańców parafii, odwiedzał nawet rodziny Świadców Jehowy⁶⁸.

Przejawem troski o budzenie powołań kapłańskich było zaproszenie do Krzepic w dniu 28 kwietnia 1970 r. rektora i 4-osobowego zespołu big-bitowego z Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Klerycy koncertowali po każdej zakończonej mszy św., a ofiary na rzecz seminarium zbierał wówczas sam rektor ks. Adam Skrzypiec – były proboszcz parafii Krzepice⁶⁹.

Ks. Stasiewicz był też promotorem ruchu trzeźwościowego, co przejawiało się w apelach kierowanych do rodziców, aby na przyjęciach z okazji I Komunii św. nie było alkoholu pod żadną postacią⁷⁰. Na zebraniu dekanalnym w dniu 2 grudnia 1971 r. zarządził tajne głosowanie w sprawie, czy na spotkaniach kapłańskich z okazji odpustów parafialnych lub imienin powinien być podawany alkohol⁷¹. Bliski jego sercu był także los rodzin wielodzietnych i borykających się z biedą. W ramach Tygodnia Miłosierdzia organizowano zbiórkę na ich rzecz. Wielką pomocą w tym względzie dla proboszcza krzepickiego była Pani Buchlińska, która przygotowywała paczki i wręczała je potrzebującym rodzinom⁷². W Tygodniu Miłosierdzia zbierano również dary na rzecz seminariów duchownych diecezji częstochowskiej⁷³. Z inicjatywy ks. Stasiewicza jedynie w Krzepicach odbyła się zbiórka na rzecz kościoła św. Barbary w Gdańsku⁷⁴.

⁶⁶ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 września 1968 r., k. 22.

⁶⁷ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 stycznia 1970 r., k. 56.

⁶⁸ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 26 stycznia 1971 r., k. 81.

⁶⁹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 5 maja 1970 r., k. 62.

⁷⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 kwietnia 1971 r., k. 88.

⁷¹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 13 grudnia 1971, k. 101.

⁷² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 24 listopada 1970 r., k.77-78.

⁷³ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 20 października 1970 r., k. 74.

⁷⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 14 października 1969 r., k. 50-51.

5. W trosce o stan materialny

TW Florek podkreślał, że ks. Stasiewicz bardzo dbał o parafię. Każdą wolną chwilę starał się wykorzystać przy pracach gospodarczych. Jego staraniem w 1968 r. założono w kościele centralne ogrzewanie. Była to niezwykle droga inwestycja. Aby pozyskać środki na ten cel, przekazał rodzinom koperty, które księży wikariusze mieli przekazać dzieciom na lekcjach religii. Koperty z odpowiednimi kwotami wierni później składali na tacę⁷⁵.

6. Kaplica w Janikach

Dużo miejsca w relacjach TW Florka zajmuje kwestia kaplicy w Janikach. Początkowo ks. Stasiewicz sceptycznie odnosił się do pomysłu stworzenia w Janikach wikariatu terenowego. Zdawał sobie bowiem sprawę, że wiązało by się to z koniecznością odłączenia niektórych wiosek od parafii Panki i Starokrzepice, a na to nie było zgody tamtejszych proboszczów⁷⁶. Jednakże 23 stycznia 1970 r. bp Musiel wręczył ks. Kazimierzowi Krzezińskiemu nominację na wikariusza terenowego w Janikach. W skład tego wikariatu weszły następujące miejscowości: Aleksandrów, Dankowice, Janiki i część Kukowa. Mieszkańcy Dankowic wystosowali petycję do ks. Stasiewicza jako dziekana oraz do kurii diecezjalnej z prośbą o pozostawienie ich miejscowości w parafii Krzepice, uzasadniając to lepszym dojazdem do kościoła parafialnego⁷⁷. Z relacji TW Florka można się dowiedzieć, że społeczność Janik i okolicznych miejscowości była podzielona z powodu powołania tego wikariatu terenowego. Niektórzy, dając wyraz niezadowolenia, dalej uczęszczali do kościoła parafialnego, a w czasie kolędy nie wpuścili ks. Krzezińskiego, domagając się odwiedzin kapłanów z Krzepic. Ks. Krzeziński utrzymywał bardzo luźny kontakt z parafią Krzepice i bardzo rzadko radził się w sprawach duszpasterskich ks. Stasiewicza⁷⁸.

⁷⁵ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 9 października 1968 r., k. 25.

⁷⁶ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 17 września 1968 r., k. 21.

⁷⁷ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 27 stycznia 1970 r., k. 56.

⁷⁸ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 7 kwietnia 1970 r., k. 59.

Wielokrotnie natomiast wyrażał swoje rozgoryczenie duszpasterstwem w Janikach, gdzie brakowało intencji mszalnych, stanowiących źródło utrzymania księdza. Sam zresztą często chorował i był zmuszony prosić o zastępstwo kapłanów z Krzepic⁷⁹.

7. Represje władzy komunistycznej wobec ks. Stasiewicza

Wydział Finansowy PPRN w Kłobucku nałożył na ks. Stasiewicza karę finansową w wysokości 20 tys. zł z tytułu nieprowadzenia księgi inwentarzowej. Ks. Stasiewicz nie miał jednak zamiaru jej zapłacić, licząc, że zostanie ona anulowana⁸⁰. Podobnie było w dniu 3 września 1970 r., kiedy przybył do niego komornik w celu zajęcia ruchomości tym razem na poczet kary nałożonej za niezłożenie sprawozdania z nauczania religii. Ponieważ ks. Stasiewicz oprócz motocykla marki Simson nie wykazał żadnych posiadanych przedmiotów, komornik zajął TV Rubin stanowiący własność ks. Floriana Najmana, który nie zalegał z żadnymi należnościami wobec państwa⁸¹.

Ks. Stasiewicz zwrócił się do PPRN w Kłobucku o wyrażenie zgody na zorganizowanie pieszej pielgrzymki na Jasną Górę w dniach 25-27 sierpnia 1971 r. Dopiero 24 sierpnia otrzymał decyzję odmowną. Ogłosił wówczas, że jest zmuszony zrezygnować z grupowego pójścia na Jasną Górę. Kto jednak chciał, mógł udać się indywidualnie. Zbiórka wiernych miała odbyć się 25 sierpnia o godz. 17.30 przy figurze św. Prokopa. W godzinach rannych 25 sierpnia 1971 r. 30-osobowa grupa młodzieży wyruszyła w kierunku Częstochowy, pozostali mieli dotrzeć autobusami PKS-u. Odmowa ta wzbudziła w proboszczu krzepickim rozżalenie, tym bardziej, że po zapowiedziach E. Gierka i premiera Jaroszewicza dotyczących polepszenia stosunków na linii Państwo-Kościół był przekonany, że zgodę taką otrzyma. Przedstawione wówczas argumenty uważał za mało przekonujące. Co więcej, podejrzewał, iż władze w Kłobucku wykazują się w tym względzie nadmierną gorliwością, o czym przekonywał go fakt, że co roku przez Krzepice prze-

⁷⁹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 26 stycznia 1971 r., k. 81.

⁸⁰ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 7 kwietnia 1970 r., k. 60.

⁸¹ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 22 września 1970 r., k. 69.

mierzały pielgrzymki z Kalisza, Sieradza i Wielunia, które taką zgodę otrzymywały⁸².

Na tym można zakończyć prezentację informacji, które przekazywał TW Florek w ramach charakterystyki ks. Stasiewicza. Z jego relacji wynika, że ks. Stasiewicz był „umiarkowany w swoim postępowaniu” oraz że był formalistą w pracy⁸³. Dodać jeszcze można, że nie pozostawał w najlepszych relacjach z mieszkającym w Krzepicach rodzonym bratem Janem, a to ze względu na nadużywanie przez niego alkoholu⁸⁴.

Zakończenie

Ujawnienie zbioru zastrzeżonego IPN po raz kolejny wywołało dyskusję na temat wiarygodności akt wytworzonych przez aparat represji PRL-u. Generalnie rzecz ujmując, istnieją w tej sprawie dwa skrajne stanowiska: jedno głoszące, że materiały SB są fałszywe i jako takie powinny zostać odrzucone, i drugie bezwarunkowo i bezwzględnie przyjmujące prawdziwość zawartych w nich informacji. Wydaje się rzeczą słuszną odrzucenie obu radykalnych stanowisk⁸⁵. Niniejszy artykuł, jak też wiele już historycznych opracowań, wskazuje na to, że materiał wytworzony przez SB, poddany odpowiedniej krytyce, może stanowić cenne źródło historyczne. W okresie PRL-u do rzadkości bowiem należało pisanie przez kapłanów pamiętników, diariuszy czy wspomnień, których treść dotyczyłaby spraw politycznych, a nawet społecznych. Wynikało to z obawy przed przechwyceniem tych opracowań przez funkcjonariuszy aparatu represji i wykorzystaniem go w pracy operacyjnej. Tę lukę zdają się paradoksalnie wypełniać notatki zawarte w materiałach SB, a przekazane przez tajnych współpracowników⁸⁶. Pomijając ocenę moralną tajnych współpracowników, wszak ich współpraca była różnorodnie motywowana i wymyka się prostym ocenom, to jednak należy

⁸² Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 25 sierpnia 1971 r., k. 93.

⁸³ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 18 czerwca 1968, k. 20.

⁸⁴ Tamże, Notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z TW Florkiem w dniu 5 listopada 1968, k. 28.

⁸⁵ M. TRĄBA, *Biskup Zdzisław Goliński w świetle akt Służby Bezpieczeństwa przechowywanych w Archiwach Instytutu Pamięci Narodowej*, w: *Biskupstwo znaczone krzyżem. W stulecie urodzin Profesora dra hab. Zdzisława Golińskiego Biskupa Częstochowskiego*, red. J. Kowalski, Częstochowa 2010, 229.

⁸⁶ Ł. MAREK, *Ks. Brunon Magott*, 229.

stwierdzić, że informacje przez nich przekazane niewątpliwie ubogacają wiedzę o wydarzeniach mających miejsce w okresie *szluznie minionym*, tym bardziej, że byli oni bezpośrednimi świadkami.

W niniejszym artykule ukazana została działalność duszpasterska ks. Edwarda Stasiewicza, dziekana dekanatu krzepickiego, w świetle materiałów wytworzonych na podstawie donosów przekazanych przez TW Florka, będącego jednym z wikariuszy parafii Krzepice. Warto w tym miejscu odnotować, że w czasie pracy duszpasterskiej ks. Stasiewicza w Krzepicach pomocą służyło mu 19. wikariuszy. Wśród nich, obok TW Florka, współpracę z SB podjął jeszcze jeden, ale nie dotyczyła ona okresu posługi w Krzepicach, a 3 kolejnych wytypowano na kandydatów na tajnych współpracowników, ale ostatecznie nie udało się ich pozyskać do współpracy.

Z informacji przekazanych przez TW Florka wyłania się niezwykle pozytywny obraz ks. Stasiewicza jako gorliwego duszpasterza, z troskanego o wysoki poziom życia religijnego i moralnego wiernych parafii Krzepice. Wobec współpracowników był wymagający, co niekiedy budziło ich sympatię. Dowiedzieć się można, że był posłusznym wobec hierarchii kościelnej i skrupulatnie wypełniającym wszystkie zarządzenia władz zwierzchnich. Szczególnym zaufaniem darzył go bp Franciszek Musiel. Obowiązki dziekańskie wypełniał sumiennie. Ze wszystkimi kapłanami w dekanacie starał się utrzymywać dobre relacje, nawet z tzw. księżmi patriotami. W oficjalnych wypowiedziach starał się nie podejmować tematów, które mogłyby zostać uznane za kontrowersyjne, ale z drugiej strony jako proboszcz i dziekan popierał budowę kościołów-kaplic w Janikach i Lindowie, co jednoznacznie stawiało go w opozycji do władz komunistycznych. Był przez nie wielokrotnie karany z powodu nieprzestrzegania zarządzeń dotyczących prowadzenia ksiąg inwentarzowych, punktów katechetycznych oraz organizacji pielgrzymek. Wydaje się, że przedstawiona działalność TW Florka nie wpłynęła znacząco na skalę represji i krzywd, jakich doświadczył ks. Stasiewicz ze strony władz komunistycznych. Przemawiałby za tym jeszcze fakt, że z biegiem czasu oficerowie prowadzący domagali się od TW Florka, by ten bardziej przekazywał im informacje o budowie kościoła w Lindowie i działalności tam ks. Zygmunta Sroki, niż o samym dziekanie. Niemniej należy pamiętać, że dla SB nie było informacji nieistotnych i nawet te najbardziej błahe mogły zostać przez nią wykorzystane w działalności operacyjnej. Wobec zaginięcia/zniszczenia Teczki Ewidencji Operacyjnej na Księdza dotyczącej ks. Stasiewicza nie sposób tego jednak jednoznacznie ocenić.

Pastoral Activity of Fr. Edward Stasiewicz –
Dean of Krzepice Diaconate
in the Light of the Security Service Materials
in 1968-1972
Summary

Security Service was interested in activity of fr. Edward Stasiewicz, parish priest of Krzepice parish, being simultaneously the dean of Krzepice diaconate. Some valuable information was delivered by Secret Informers, mainly by the one of curates called TW Florek. Gathered materials show positive picture of fr. Stasiewicz, an ardent priest and a good host, who fulfills the orders of Częstochowa bishops faithfully. He tried not to attack communist authorities in his sermons, but by supporting the building of new churches and chapels, became their enemy. Despite of efforts, Security Service did not get any compromising information about Fr. Stasiewicz.

Słowa kluczowe: dziekan, Krzepice, Służba Bezpieczeństwa, tajny współpracownik.

Keywords: dean, Krzepice, Security Service, Secret Informers.

Bibliografia

I. Źródła

1. Rękopiśmienne

Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. Ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie
sygn. AP 246 Akta personalne ks. Zygmunta Zawadzkiego

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach
sygn. 056/3 Charakterystyka kontrwywiadowcza-zagadnienia kler 1959-1962
sygn. 0026/300 Teczka personalna tajnego współpracownika pseudonim Florek, t. 1
sygn. 0026/300 Teczka pracy tajnego współpracownika pseudonim Florek, t. 2

Archiwum Kurii Metropolitalnej w Częstochowie
sygn. 150/236 Akta personalne ks. Edwarda Stasiewicza

Archiwum Prywatne Anny Siweckiej
sygn. brak Akta personalne ks. Edwarda Stasiewicza

Muzeum Regionalne Braci Chmielarskich w Krzepicach
Akta personalne ks. Edwarda Stasiewicza

2. Relacje ustne

Relacja ks. Edwarda Stasiewicza z dnia 30. 10. 2003 r. w posiadaniu autora.

II. Opracowania

Chęciński S., *Wspomnienie o ks. Edwardzie Stasiewiczu*, mps w posiadaniu autora.

Dominiczak H., *Organy bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990. W świetle dokumentów MSW*, Warszawa 2000.

Kostrzewski P., *Represje władzy komunistycznej wobec ks. Edwarda Stasiewicza w latach 1945-1989*, w: *Człowiek w okowach systemu. Postawy, kariery i ułomności ludzkie w chwilach próby*, red. R. Majzner, Radomsko 2012, 125-138.

Kostrzewski P., *Ks. Edward Stasiewicz (1914-2004) duszpasterz i działacz społeczny*, Częstochowa 2013.

Krysiak W., *Wspomnienie o ks. Edwardzie Stasiewiczu*, w: *Krzepicki Brat Albert. Ks. Prałat Edward Stasiewicz (1914-2004)*, red. W. Chmielarski, Krzepice 2010, 82-83.

Marek Ł., *Wydział IV SB KW MO/WUSW w Katowicach (1962-1989). Struktura, kierownictwo, zakres działania*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944-1989” 1/3 (2006), 129-156.

Marek Ł., *Kler to nasz wróg. Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na terenie województwa katowickiego w latach 1956-1970*, Katowice 2009.

Marek Ł., *Ks. Brunon Magott w aktach Służby Bezpieczeństwa*, w: Ł. Marek – M. Trąba, *Przypadek ks. Brunona Magotta. Studium źródłoznawcze dokumentacji kościelnej i akt aparatu bezpieczeństwa*, Katowice 2010, 81-234.

Musiał F., *Osobowe źródła informacji pionów operacyjnych SB działających w granicach PRL*, w: *Osobowe źródła informacji – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2008, 27-47

Napieraj B., *Odszedł pokorny, wielki kapłan*, „Głos Parafii św. Jakuba Ap. w Krzepicach” (2004) 44, 18-22.

Peterman R., *Proces brakowania i niszczenia akt organów bezpieczeństwa państwa w latach 1954-1990 na przykładzie województwa łódzkiego*, w: *Wokół teczek bezpieki. Zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2015, 389-402.

Sznajder A., *Katowicka SB wobec Kurii Biskupiej w Częstochowie w latach 1962-1975*, w: *Aparat bezpieczeństwa wobec kurii biskupich w Polsce*, red. A. Dziurok, Warszawa 2009, 35-60.

Trąba M., *Biskup Zdzisław Goliński w świetle akt Służby Bezpieczeństwa przechowywanych w Archiwach Instytutu Pamięci Narodowej*, w: *Biskupstwo znaczone krzyżem. W stulecie urodzin prof. dra hab. Zdzisława Golińskiego biskupa częstochowskiego*, red. J. Kowalski, Częstochowa 2010, 227-250.

Wolnicki P., *Ks. Kan. Florian Najman 1933-2013*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 87 (2013) 2, 245-247.

Zabranik S., *Ks. Edward Stasiewicz (1914-2004)*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 78 (2004) 8-9, 75-77.

Związek J., *Ks. Ferdynand Chmura (1884-1967)*, w: *Słownik biograficzny kapłanów diecezji częstochowskiej 1925-1975*, red. J. Związek, mps w posiadaniu autora.
Żurek J., *Ruch „księży patriotów” w województwie katowickim w latach 1949-1956*, Warszawa-Katowice 2009.